

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Moniki Wilanowskiej
pt. „Zadania i kompetencje administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania
przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym”

wykonując uchwałę Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie nauki prawne podjętej w dniu 26 września 2025 roku, przedkładam recenzję rozprawy doktorskiej Pani mgr Moniki Wilanowskiej pt. „Zadania i kompetencje administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym”, przygotowanej pod kierunkiem Pani dr hab. Moniki A. Król, prof. UŁ w dyscyplinie nauki prawne.

Po zapoznaniu się z treścią rozprawy stwierdzam, że:

1. Przedłożona do oceny rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie przez Doktorantkę interesującego zagadnienia naukowego.
2. Autorka wykazała ogólną wiedzę teoretyczną w dziedzinie nauk społecznych-dyscyplinie nauki prawne, w szczególności prawo administracyjne.
3. Przedłożona w toku postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora rozprawa wskazuje i potwierdza, iż Doktorantka posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowo-badawczej.

W uzasadnieniu swojej oceny przedstawiam, co następuje:

1. Wybór tematu

Wybór tematu rozprawy uznaję za trafny, bowiem problematyka odnosząca się do zagadnienia przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz alkoholizmowi jest aktualna w przestrzeni prawnej, stanowi także doniosłe zagadnienie z punktu widzenia stosunków społecznych oraz pozycji jednostki. Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem społeczny, zaś stosowanie przemocy stanowi pogwałcenie podstawowych praw i wolności człowieka, co czyni szczególne uzasadnienie dla włączenia aktywności państwa celem przeciwdziałania tym zjawiskom oraz marginalizacji ich skutków. Z tego powodu

dostrzec należy szczególny rodzaj odpowiedzialności państwa, które dysponując odpowiednimi narzędziami, wydaje się być podmiotem o podstawowym znaczeniu dla przeciwdziałania zjawisku przemocy i alkoholizmu. Państwu przypisuje się tutaj rolę sterującą poprzez odpowiednie kształtowanie ładu prawnego, ale także poprzez możliwość konstruowania oraz wdrażania instrumentów działania, stosowanych przez jego administrację, tak, aby na jak najwyższym poziomie chroniona była jednostka będąca ofiarą tychże zjawisk społecznych.

Autorka trafnie zauważyła, iż w literaturze przedmiotu odnotować można zainteresowanie badaczy problematyką przemocy w rodzinie (opracowanie z perspektywy prawa administracyjnego), chociażby opracowanie P. mgr Marty Nikodemskiej, którego byłam recenzentem, jak też rozliczne inne, niemniej jednak większość z nich koncentruje się na aspektach prawnokarnych i kryminalistycznych, niektóre zawężone są do problematyki ochrony dzieci. Natomiast istnieje luka badawcza w zakresie kompleksowego opracowania tak skorelowanej ze sobą problematyki, tj. przeciwdziałania alkoholizmowi oraz jego skutkowi społecznemu, jakim jest przemoc. Dlatego też wybór tematyki opracowania należy uznać za trafny i pożądany z poznawczego punktu widzenia. Tym bardziej, iż płaszczyzna szczegółowa rozważań skoncentrowana jest na zadaniach i kompetencjach administracji samorządowej w tym zakresie. Przy czym należy podkreślić, iż problematyka ujęta została kompleksowo i wyczerpująco.

Recenzowana rozprawa stanowi wypełnienie luki badawczej w dorobku naukowym w dyscyplinie nauki prawne w zakresie analizy instrumentów prawnych wykorzystywanych w przypadku współwystępowania przemocy i alkoholizmu w rodzinie z perspektywy prawa administracyjnego.

2. Założenia badawcze –cel, hipotezy, metody.

Głównym celem badawczym, wskazanym przez Doktorantkę we wstępie, jest analiza przepisów prawnych odnoszących się do zadań i kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym w kontekście zapewnienia właściwej ochrony osób doznających przemocy pod kątem oceny ich adekwatności do wyzwań faktycznych. Przyjęte przez Autorkę założenie wskazuje, iż obowiązujące obecnie w Polsce przepisy kształtujące zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym oraz praktyka ich stosowania nie zapewniają właściwej ochrony osób doznających przemocy. Dodatkowym

celem prowadzonych badań jest dokonanie analizy aksjologicznych podstaw tych regulacji pod kątem zapewnienia osiągnięcia przez nie walorów skuteczności, zwłaszcza, iż wprowadzane do systemu normy mają za zadanie chronić podstawowe prawa i godność jednostek będących członkami rodzin osób dopuszczających się naruszeń wskutek stosowanej przemocy. Realizacja tak nakreślonych celów badawczych wymaga odpowiedzi na szczegółowe pytania badawcze, które Autorka sformułowała w następujący sposób:

1. Czy istnieje korelacja pomiędzy nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy w rodzinie i jaka jest skala współwystępowania obu tych problemów społecznych?
2. Jakie są aksjologiczne podstawy interwencji prawodawcy w sferę przeciwdziałania przemocy w rodzinie w problemem alkoholowym?
3. Czy aktualnie obowiązujący podział zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego uznać należy za optymalny?
4. Czy faktyczna działalność edukacyjna prowadzona przez administrację samorządową w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi spełnia założenia wskazane przez prawodawcę i dociera do osób doznających przemocy w rodzinach alkoholowych?
5. Jak powinny zostać ukształtowane regulacje prawne dotyczące ograniczenia odstępnosci alkoholu, aby mogły doprowadzić do spadku ilości spożycia napojów alkoholowych w kraju?
6. Czy przepisy prawne dotyczące funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych zostały ukształtowane w sposób precyzyjny oraz optymalny w kontekście efektywnej ochrony osób doznających przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym?
7. Czy przepisy prawne obowiązujące w zakresie zapewniania osobom doświadczającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia uznać należy za wystarczające w kontekście zapewnienia im ochrony przed zachowaniem sprawcy przemocy?
8. Czy aktualnie obowiązujące regulacje prawne dotyczące funkcjonowania podmiotów leczniczych sprawujących opiekę nad uzależnionymi od alkoholu oraz przymusowego leczenia odwykowego mają charakter wystarczający w kontekście realnego eliminowania problemu alkoholowego w rodzinie dotkniętej przemocą?

9. Czy regulacje prawne dotyczące realizowania przez administrację samorządową zadań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego osób doznających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym mają charakter wystarczający?
10. Jak osoby doznające przemocy domowej postrzegają skuteczność przepisów prawnych dotyczących zadań i kompetencji administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania temu problemowi społecznemu?

Ich zakres oraz sposób określenia sprawił, iż możliwe jest wyczerpujące, jak też wieloaspektowe analizowanie wskazanej problematyki.

Powoduje to także, iż dla dokonania kompleksowych badań należy właściwie określić, dobrać i zastosować kilka metod badawczych.

Z uwagi na wyżej wskazaną wielopłaszczyznowość problematyki Autorka dokonała wyboru następujących metod badań:

- 1) jako wiodącej - metody formalno-dogmatycznej, która wykorzystana została do analizy i wykładni krajowych i obcych regulacji prawnych,
- 2) metodę analizy i krytyki piśmiennictwa - użytą dla analiz literatury, w tym literatury odnoszącej się do zagranicznych regulacji prawnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przepisów prawnych wybranych państw w tym zakresie,
- 3) metodę sondażu diagnostycznego – zastosowaną w odniesieniu do badań nad skutecznością i praktycznym funkcjonowaniem regulacji,
- 4) metodę badania dokumentów – zastosowaną w odniesieniu do badań cząstkowych w zakresie wskazania nieprawidłowości w stosowaniu przepisów przez administrację samorządową,
- 5) metodę historyczną – stosowaną w uzupełniającym zakresie dla przedstawienia ewolucji regulacji.

W pracy wykorzystana została także metoda komparatystyczna w ujęciu horyzontalnym – dla wskazania dobrych praktyk. Nadmienić należy, iż dobór przykładów państw i ich regulacji celem ich porównania, został uzasadniony kilkoma czynnikami, w tym poziomem spożycia alkoholu i poziomem przemocy. Kryterium zastosowano jednolicie w odniesieniu do wskazanych państw, tj. Wielka Brytania, Litwa oraz Szwecja.

Odnosząc się do kwestii doboru i zastosowania przez Autorkę rozprawy metod badawczych, można stwierdzić, iż pozostają one w bezpośrednim związku z przyjętymi założeniami badawczymi, pozwalają na rozwinięcie tez i pytań szczegółowych, pozwalają na wzbogacenie treści rozważań o przykłady (w tym praktyki), także o pochodzące z innych niż rodzimy porządków (prawnych). Ich wykorzystanie oceniam pozytywnie.

3. Struktura i treść pracy

Struktura rozprawy jest adekwatna do przyjętego tytułu, zakresu badań oraz celów i założeń badawczych.

Praca składa się ze spisu treści, wykazu skrótów, wstępu, sześciu rozdziałów podzielonych na mniejsze jednostki redakcyjne, zakończenia zawierającego postulaty *de lege ferenda* i bibliografii. Na końcu opracowania znajduje się w formie załącznika nr 1 : formularz badania ankietowego. Opracowanie łącznie obejmuje 472 strony.

Na początku opracowania, po spisie treści i wykazie skrótów, znajduje się *Wstęp*. Ma on charakter wprowadzający czytelnika w kwestie poruszane z opracowaniem. Autorka nakreśla pole badawcze wskazując, iż zjawisko alkoholizmu i przemocy w rodzinie stanowią poważny problem społeczny. Wskazuje na ich wysoki poziom w skali kraju oraz sygnalizuje współzależność tych patologii. Zaznacza Ona także, iż całkowite poznanie tych zjawisk jest niemożliwe ze względu na niedostatki w zakresie informacji spowodowanych niechęcią poszukiwania przez ofiary pomocy instytucjonalnej, strachem ofiar przed oceną otoczenia, czy zemstą ze strony sprawcy itp. Zauważa Ona także, iż problematyka przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy z rodzinie jest przedmiotem regulacji, aczkolwiek nadal stanowi wyzwanie legislacyjne ze względu na konieczność korelacji norm w zakresie przeciwdziałania patologicznym zjawiskom społecznym z normami określającymi pożądany poziom pomocy osobom doświadczającym przemocy wskutek nadużywania alkoholu. W tej części wstępu Autorka przywołuje dane statystyczne na uzasadnienie swoich ocen.

Następnie dokonuje Ona analizy aktualnego piśmiennictwa pod kątem jego adekwatności dla poznania wybranego przez Nią problemu badawczego. Dokonane przez Nią oceny, w tym przytoczone argumenty, pozwalają na uznanie, iż wyodrębnienie problematyki o charakterze złożonym (dotyczy dwóch zjawisk społecznych pozostających w bezpośrednim związku) jest jak najbardziej pożądane i celowe.

We wstępie scharakteryzowana została struktura opracowania, nakreślone zostały także cele badawcze oraz zawarta została charakterystyka wybranych metod wraz z ich uzasadnieniem.

Rozprawa składa się z sześciu wyodrębnionych przedmiotowo rozdziałów, które odpowiadają co do treści przyjętym przez Autorkę celom szczegółowym badań wyrażonych w pytaniach badawczych. Rozdział I- szy rozprawy o charakterze wprowadzającym zatytułowany został: „*Podstawowe kategorie pojęciowe prawa przeciwdziałania przemocy w rodzinie*”. Ze względu na jego funkcję, Autorka rozpoczyna go od analizy pojęcia

alkoholizmu, następnie: rodziny, rodziny z problemem alkoholowym, przemocy, przemocy domowej, powiązań pomiędzy nadużywaniem alkoholu a przemocą domową. Wywody prowadzone są w logicznej kolejności. Poziom wywodów prowadzi do przekonania, iż Autorka w wyczerpujący sposób ukazała ważne z punktu widzenia dalszych rozważań kwestie. Nadmienić należy iż, uczyniła to w ścisłym związku z przyjętym celem pracy, tj. ukazaniem zadań i kompetencji administracji samorządowej oraz wskazania, iż mają one przede wszystkim służyć ochronie jednostek zmagających się z problemami wynikającymi z pozostawania w rodzinie z osobami nadużywającymi alkoholu oraz stosującymi z tego też powodu przemoc. Podkreślenia wymaga wysoki poziom merytoryczny prowadzonych rozważań, staranność w sposobie definiowania pojęć z uwzględnieniem ich specyfiki (np. perspektywy wielodzielnicowej pojęcia rodziny, zmienności znaczeniowej pojęcia przemocy i jej form - tabela na s. 65), wykorzystanie bogatego materiału normatywnego, orzecznictwa jak też literatury. Na końcu rozdziału znajduje się jego podsumowanie zawierające zestawienie najważniejszych ustaleń.

Drugi rozdział rozprawy pt. *"Aksjologiczne podstawy interwencji prawodawcy w sferę przeciwdziałania przemocy z problemem alkoholowym"* podzielny został na dwie główne jednostki wyodrębnione wg kryterium przedmiotowego. W pierwszej Autorka dokonuje rozważań o związku prawa i aksjologii, krótko prezentując poglądy doktryny w zakresie koniecznym, ale i wystarczającym dla dalszych rozważań. W kolejnej części pt. *Wartości podlegające ochronie w regulacjach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym* Autorka dokonuje prezentacji regulacji prawnych odnoszących się do takich wartości, jak: ochrona życia, ochrona zdrowia, ochrona godności człowieka, ochrona życia w trzeźwości. W odniesieniu do każdej kategorii Autorka poszukuje uzasadnień aksjologicznych zakotwiczonych wpierw w unormowaniach prawa międzynarodowego, by następnie wywodzić je z regulacji krajowych, poczynwszy od Konstytucji, a na ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie kończąc, z tym, że nie czyni tego w abstrakcyjny i ogólny sposób, ale konkretyzuje swoje rozważania na tych regulacjach, które odnoszą się wprost do zadań i kompetencji administracji samorządowej. Walorem tej części opracowania jest także to, iż Autorka rozprawy zachowała właściwe proporcje pomiędzy rozważaniami odnoszącymi się do samego znaczenia i zakresu poszczególnych wartości a tymi, które odnoszą się do norm prawa je chroniących. Warto podkreślić, iż dokonuje Ona tutaj także oceny poziomu ochrony tych wartości we właściwych krajowych przepisach w tym względzie, analizując je z punktu widzenia skuteczności. Rozdział ten, jak poprzedni zawiera końcowe podsumowanie.

Następny – trzeci rozdział rozprawy zatytułowany został: „*Określenie zadań administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym w Polsce*”. Na jego początku odnajdujemy charakterystykę ustroju administracji samorządowej, w której Autorka referuje istotę samorządu terytorialnego, przedstawia jego genezę, teoretyczne koncepcje definicyjne i znaczeniowe – przywołując poglądy piśmiennictwa, a zwłaszcza koncepcję J. Panejki i T. Bigo, jako wyjściowe dla kolejnych definicji, szczególnie w zakresie przedmiotu działania samorządu, tj. realizacji zadań o charakterze publicznym. Następnie, w kolejnej wyodrębnionej części trzeciego rozdziału, Autorka przechodzi do ukazania podstaw prawnych działania administracji samorządowej. Rozpoczyna od przedstawienia założeń Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, by kolejno zreferować normy konstytucyjne oraz normy ustrojowe ustaw samorządowych. Wywody swe koncentruje Ona nie tyle na ogólnym wskazaniu podstaw prawnych, co na zagadnieniu zadań. Prezentuje poglądy doktryny, dokonuje charakterystyki oraz przeglądu klasyfikacji zadań. Kolejna część tego rozdziału poświęcona została kwestii zasad działania administracji samorządowej będących podstawą rozdziału jego zadań. Autorka wskazuje na znaczenie zasady pomocniczości, decentralizacji, domniemania kompetencji oraz proporcjonalności. W kolejnej części rozdziału dokonuje Ona prezentacji podmiotów administrujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, w podziale na: organy stanowiąco-kontrolne i wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego, zakłady publiczne i inne podmioty administrujące. Nadmienić należy, iż dokonane przez Autorkę charakterystyki cechuje zwięzłość, przy zachowaniu wyczerpującego dla głównych rozważań zakresu.

Kolejny fragment rozdziału trzeciego odnosi się do kwestii dualnego charakteru zadań administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym. Autorka zwraca tutaj uwagę na fakt, iż zadania państwa o charakterze prewencyjnym powinny mieć kompleksowy charakter, co skutkować winno skuteczną ochroną przed przemocą domową będącą skutkiem problemów alkoholowych, zwłaszcza powinny one mieć na celu ochronę członków rodzin doświadczających zjawiska przemocy. Podczas, gdy zadania jednostek samorządu terytorialnego o charakterze prewencyjnym regulowane są w kilku aktach rangi ustawowej: ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i ustawie o pomocy społecznej i jakkolwiek dostarczają one bogatego wachlarza form realizacji tychże zadań, to jednak trudno im przypisać wymiar kompleksowości. W kolejnej części rozdziału Autorka prezentuje klasyfikację zadań w podziale na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Referuje

tu zadania prewencyjne i interwencyjne. Na końcu rozdziału również znajduje się jego podsumowanie.

Kolejny – wydaje się najbardziej istotny z punktu widzenia celu – rozdział pracy nosi tytuł : „*Zadania i kompetencje organów administracji samorządowej w zakresie zapobiegania powstawaniu problemu alkoholowego*”. Autorka dokonuje w nim podziału zadań i kompetencji organów: na zadania i kompetencje o charakterze edukacyjnym i informacyjnym, następnie na zadania i kompetencje o charakterze wspierającym wobec organizacji pozarządowych, zadania i kompetencje w zakresie czasowego ograniczenia sprzedaży alkoholu oraz w zakresie przestrzennej reglamentacji sprzedaży napojów alkoholowych. Zawarta w tym rozdziale analiza przepisów w odniesieniu do poszczególnych kategorii zadań i kompetencji, jak też przykłady praktyki ich stosowania odnoszą się do Polski oraz wskazanych we wstępie wybranych państw Europy, tj. Wielkiej Brytanii, Litwy oraz Szwecji. Niewątpliwie ubogaca to warstwę teoretyczną tej części rozprawy. Konkludując tę część swoich rozważań, Autorka podkreśla, iż w Polsce zadania dotyczące edukacji społeczeństwa realizuje głównie gmina, niemniej jednak charakteryzuje je niska jakość jak też brak związku z realnymi potrzebami w tym względzie. Z kolei zadania o charakterze wspierającym organizacje pozarządowe proponuje Ona realizować z większym natężeniem. Następnie analizując zadania i kompetencje w zakresie ograniczania dostępności alkoholu, realizowanych przez gminy, Autorka zauważa słusznie, iż to te właśnie bezpośrednio przyczyniają się do spadku spożycia alkoholu. W ostatnich latach odnotować można ich bardziej częste zastosowanie w praktyce. Owo restrykcyjne stosowanie ograniczeń jest jak najbardziej uzasadnione koniecznością ochrony osób doznających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym. Niestety brak ogólnych ustawowych regulacji w tym względzie skazuje inicjatywy w zakresie ograniczenia dostępności alkoholu na niepowodzenie. Licencjonowanie sprzedaży, ustalanie progów zagęszczenia punktów sprzedaży alkoholu oraz ustanawianie minimalnych odległości punktu sprzedaży od wrażliwych lokalizacji w Polsce powierzone zostało gminom. Niemniej jednak posiadając w tym względzie swobodę, zadanie realizują one w sposób nieprzekładający się na spadek poziomu spożycia alkoholu, jak też w oderwaniu od diagnozy potrzeb i analizy trafności przyjętych rozwiązań. Autorka na tej podstawie trafnie wnioskuje, iż przepisy prawne wyznaczając rozmaite zadania i wskazując różne sposoby ich realizacji, pozostawiają jednocześnie luzy decyzyjne, co w praktyce skutkuje zatraceniem celu regulacji.

Kolejny rozdział – piąty – rozprawy pt. „*Zadania i kompetencje administracji samorządowej w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym*” skonstruowany został z zastosowaniem podziału treści wg kryterium przedmiotowego. Autorka

referuje w nim: zadania i kompetencje w zakresie powoływania interdyscyplinarnych struktur na poziomie lokalnym, zadania i kompetencje w zakresie zapewnienia osobom doznającym przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym bezpiecznego schronienia, zadania i kompetencje w obszarze tworzenia i prowadzenia ośrodków leczniczych właściwych w zakresie leczenia odwykowego, kolejno w zakresie zapewnienia osobom doznającym przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym wsparcia psychologicznego. Tenże, jak rozdział poprzedni, zredagowany został w oparciu o normy krajowe, z wykorzystaniem danych statystycznych, orzecznictwa. Dokonane tutaj analizy wzbogacone zostały o porównania w adekwatnym zakresie do rozwiązań w przykładowych państwach. Na końcu rozdziału zawarto wnioski podsumowujące. Należy nadmienić, iż dokonane analizy norm i stosowne w każdym zakresie przedmiotowym porównania stały się bazą dla interesujących wniosków zreferowanych od strony 316 do 325.

Rozważania zawarte w ostatnim (szóstym) merytorycznym rozdziale rozprawy odnoszą się do wyników przeprowadzonych przez Panią magister badań empirycznych – sondażu diagnostycznego, którego celem było ustalenie ocen społecznych w odniesieniu do zadań i kompetencji administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w problemem alkoholowym z perspektywy beneficjentów wsparcia. Badanie dotyczyło diagnozy skali współwystępowania problemu alkoholizmu i przemocy w rodzinie, a także oceny regulacji dotyczących zadań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym. Prezentowane wyniki zostały opracowane adekwatnie do pytań zawartych w ankiecie załączonej do rozprawy. Sposób ich przedstawienia został wykonany prawidłowo. Walorem tej części rozprawy jest załączenie tabel i wykresów obrazujących dane statystyczne uzyskane w trakcie badania, co czyni je przejrzystymi.

Końcowe uwagi zawarte zostały o ostatniej części rozprawy pt. „*Zakończenie i postulaty de lege ferenda*”. Jest to klasyczne podsumowanie wywodów dokonanych w poprzedzających rozdziałach rozprawy. Autorka przywołuje w nim założenia badawcze oraz dokonuje podsumowań w obrębie poszczególnych pytań szczegółowych. Oprócz nich zawarła Ona tu także własne wnioski wynikające z dokonanych analiz cząstkowych: m. innymi wskazała, iż alkohol stanowi czynnik przyczyniający się do występowania przemocy w rodzinie alkoholowej, państwo winno podejmować wszelkie możliwe działania w celu skutecznego zapobiegania pojawieniu się w rodzinie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, jak też winno szybko reagować na zaistniałe akty przemocy, także ze względu na chronione wartości. Z kolei przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest misją samorządu terytorialnego,

który w swoich działaniach powinien kłaść nacisk na zapobieganie patologiom. Ze względu na fakt, iż zadania z zakresu przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie dotkniętej problemem alkoholowym realizują samorządy różnego szczebla, zauważa Ona, iż ich podział nie jest optymalny, a sam zakres zadań formułowany przez ustawodawcę pozwala na dowolność interpretacyjną. Przeprowadzone przez Panią magister badania empiryczne potwierdziły, że regulacje nie zostały ukształtowane w sposób dający gwarancję ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, jakkolwiek nie można ich generalnie negatywnie oceniać. Autorka wskazała również na luki regulacyjne, które wymagają uzupełnienia. Wobec tego sformułowała Ona postulaty *de lege ferenda*, których zakres wyczerpująco usunąłby stwierdzone niedostatki. Podsumowując, przyjęty przez siebie cel badawczy zrealizowała Ona w pełni.

Na końcu rozprawy znajduje się: *Bibliografia*. Została ona na podzielona na części, w których znajdują się wyodrębnione przedmiotowo rodzaje źródeł. W pozycji *Wykaz aktów prawnych* znajdują się wyszczególnione: akty prawa międzynarodowego (9 pozycji), akty prawa Unii Europejskiej (2 pozycje), akty prawa krajowego (32 pozycje) oraz osobno - akty prawa miejscowego (13 pozycji). Następnie zamieszczony został *Wykaz literatury* (łącznie 663 pozycje) zawierający opracowania o zróżnicowanym charakterze: monografie, rozdziały w monografiach, artykuły naukowe. Następnie w wykazie znajduje się wyliczenie wykorzystanego orzecznictwa: Trybunału Konstytucyjnego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych (łącznie 54 pozycje) oraz pozostałe źródła.

4. Merytoryczna ocena rozprawy

Po lekturze opracowania stwierdzam, że napisane ono zostało poprawnie. Rozprawa przygotowana przez Panią mgr Monikę Wilanowską stanowi przykład kompleksowego opisu rzetelnie zrealizowanych badań, jak też przykład sprawnej prezentacji wyników dokonanych ustaleń. Autorka w umiejętny sposób przedstawia poszczególne treści merytoryczne, co więcej, przygotowane opracowanie cechuje wysoki poziom merytoryczny i wnikliwość. W rozprawie we właściwy sposób, z zachowaniem odpowiednich proporcji, dokonano prezentacji stanowiska doktryny, a także poglądów i ocen wyrażonych w rozlicznych pisarskich źródłach wiedzy. Autorka sprawnie przyporządkowuje wnioski z dokonanych przez siebie analiz do wywodów, prowadzonych w związku z celem głównym rozprawy, co czyni je klarownymi.

Autorka rozprawy w poszczególnych jej rozdziałach poprawnie analizuje adekwatnie do wyodrębnionych treści stan prawny, zaś dodatkowym walorem poznawczym, jednocześnie

wskazującym na dokładną analizę materii badawczej - jest prezentacja problematyki zadań i kompetencji w zakresie przeciwdziałania oraz zwalczania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym z perspektywy rozwiązań obowiązujących w innych krajach, na wybranych, poprawnie wyodrębnionych przykładach.

Wykorzystane przez Autorkę rozprawy, dla realizacji zadania badawczego, metody badawcze, dobrane zostały adekwatnie do tezy głównej, jak też każdego problemu cząstkowego i zastosowane zostały prawidłowo oraz w sposób komplementarny.

Walorem opracowania jest także to, iż Autorka swoje ustalenia wiąże, tam, gdzie to możliwe, z własnymi wnioskami oraz dokonuje ocen. Powyższe wnioski, jak również fakt stosowania wielu przykładów obrazujących treści teoretyczne, utwierdzają w przekonaniu, iż Doktorantka posiada umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, w tym odpowiednio dogłębną wiedzę merytoryczną, niezbędną dla poprawnej realizacji przyjętych założeń badawczych.

Poziom merytoryczny opracowania, jak też język wypowiedzi świadczą o opanowaniu przez Autorkę rozprawy zasad pisarstwa naukowego. Pani mgr Monika Wilanowska rzetelnie i wyczerpująco prezentując treści, wykazała się bardzo dobrą znajomością prawa administracyjnego. Zawarte w rozprawie elementy nowatorskie przejawiają się w przyjętej przez Autorkę płaszczyźnie badań, sformułowaniu głównego celu pracy, celów szczegółowych, założeń, hipotez, konstrukcji metodologiczno-technicznej, a zwłaszcza widoczne są w zakresie wniosków z przeprowadzonych badań, w tym w zakresie formułowanych wniosków *de lege ferenda*. Należy ocenić je pozytywnie, tym bardziej, że wnioskowanie posiada walory racjonalności.

O staranności badawczej i tym samym rzetelności prowadzonych badań świadczyć może chociażby liczba wykorzystanych źródeł oraz odsyłaczy (1069). Świadczy o tym także rozległa i wnikliwa analiza stanu faktycznego oraz poziom i zakres sformułowanych wniosków.

Stwierdzam, iż Doktorantka poprawnie opracowała wyodrębniony, a zarazem oryginalny problem badawczy, ze szczególnym naciskiem na elementy administracyjno-prawne, co pozwala na uzupełnienie luki badawczej w tej materii. Praca po dokonaniu niezbędnych korekt nadaje się do publikacji celem upowszechnienia zawartych w niej poglądów.

5. Ocena formalna pracy

Praca stanowi obszerne opracowanie (472 str.) i została przygotowana prawidłowo. Strona techniczna nie budzi zastrzeżeń. Język wypowiedzi jest jasny i zrozumiały. Wywody prowadzone są w sposób poprawny, co świadczy, iż Autorka opanowała sztukę wywodu naukowego. W toku lektury nie zauważono rażących błędów formalnych.

6. Konkluzja końcowa

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, iż oceniana rozprawa doktorska stanowi rzetelne opracowanie właściwie wyodrębnionego, a zarazem istotnego oraz aktualnego problemu naukowego. Autorka wykazała się umiejętnością kompleksowej i poprawnej prezentacji ważnej z punktu widzenia nauki prawa problematyki.

Oceniana rozprawa pt.: *„Zadania i kompetencje administracji samorządowej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym”* autorstwa Pani mgr Moniki Wilanowskiej, przygotowana pod kierunkiem Pani dr hab. Moniki Król, prof. UŁ stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i prezentuje ogólną wiedzę Kandydatki w zakresie nauk prawnych oraz potwierdza nabycie przez Nią umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy badawczej.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, iż rozprawa spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim i wnioskuję o dopuszczenie Pani mgr Moniki Wilanowskiej do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

dr hab. Agata Barczewska-Dziobek, prof. UR